

DÜNYA ve ÂHİRET BİZE DÜNYADA İYİLİK VER, ÂHİRETTE DE İYİLİK VER!

سَأَلَ قَتَادَةُ أَنَسًا: أَيُّ دَعْوَةٍ كَانَ يَدْعُو بِهَا النَّبِيُّ ﷺ أَكْثَرَ؟ قَالَ: كَانَ
أَكْثَرَ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا يَقُولُ: «اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ
حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.»

Katâde, Enes (b. Mâlik)'e,
“Hz. Peygamber’in (sav) en çok ettiği dua hangisiydi?” diye sordu. Enes
şöyle cevap verdi: “(Allah Resûlü) en çok şöyle diyerek dua ederdi:
*‘Allah’ım, bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver
ve bizi cehennem azabından koru!’*”

(M6840 Müslim, Zikir, 26)

عَنْ عُرْوَةَ... فَلَقِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَثْمَانَ فَقَالَ:
”يَا عَثْمَانُ إِنَّ الرَّهْبَانِيَّةَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْنَا...“

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ
رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ وَلَمْ
يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ.“

حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ: سَمِعْتُ مُسْتَوْرِدًا أَخَا بَنِي فَهْرٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”وَاللَّهِ! مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ - وَأَشَارَ يَحْيَى
بِالسَّبَابَةِ - فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ ﴿أَحَدُكُمْ﴾ بِمَ يَرْجِعُ؟“

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا، الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَهْمُ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَأَمْرِ آخِرَتِهِ.“

Urve'den rivayet edildiğine göre, (Osman b. Maz'ûn'un, kendisini ibadete adadığı için eşini ihmal ettiğini Hz. Âişe'den işiten)... Resûlullah (sav) Osman ile karşılaştı ve ona şöyle dedi: “Ey Osman! Biz (Müslümanlara) ruhbanlık emredilmedi...”

(HM26418 İbn Hanbel, VI, 226)

Enes b. Mâlik'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Kimin kaygısı âhiret olursa Allah onun zenginliğini kalbine yerleştirir, iki yakasını bir araya getirir ve dünya zelil bir şekilde ona gelir. Kimin kaygısı da dünya olursa Allah onun fakirliğini iki gözü arasına koyar ve onun iki yakasını bir araya getirmez; kendisine de ancak onun için takdir edilen dünyalık ne ise o gelir.”

(T2465 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 30)

Kays, Fihroğulları'ndan Müstevrid (b. Şeddâd)'ı şöyle derken işitmiştir: “Allah Resûlü (sav) buyurdu ki, ‘Vallahi, âhiretin yanında dünya(nın konumu), ancak birinizin şu (işaret) parmağını denize daldırması gibidir; (parmağının) ne (kadar su) ile döneceğine bir baksın!’”

(M7197 Müslim, Cennet, 55)

Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Kaygısı en büyük insan, dünya ve âhiret işlerine önem veren mümin insandır.”

(İM2143 İbn Mâce, Ticâret, 2)

R

ésûl-i Ekrem, ashâbından bir zâtın hastalandığını duydu ve hemen ziyaretine gitti. Hastalanan sahâbî, hastalıktan iyice zayıflamış ve âdeta bir kuş yavrusuna dönmüştü. Allah Resûlü yanında bir müddet kaldıktan sonra ona, “Herhangi bir konuda Allah’a dua ediyor veya ondan bir şey istiyor muydun?” diye sordu. Hasta zât, “Evet. Allah’ım! Beni âhirette ne ile cezalandıracaksan onu şimdiden dünyada bana ver, diye dua ediyordum.” cevabını verdi. Bunun üzerine şaşkınlığını açıkça ifade eden Allah Resûlü böyle dua etmemesi konusunda onu uyardı ve ona, “*Allâhümme âtinâ fi’d-dünyâ haseneten ve fi’l-âhireti haseneten ve ginâ azâbe’n-nâr.*” (Allah’ım, bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru!) diye dua etmesini tavsiye etti. Tavsiyeye uyan hasta, bir süre sonra iyileşti.¹

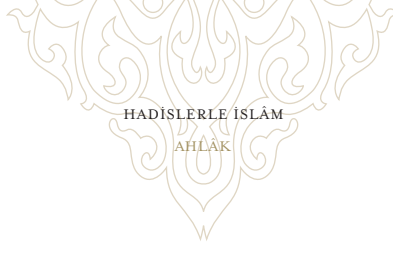
On yıl boyunca Hz. Peygamber’e hizmet etmesiyle tanınan Enes b. Mâlik de Allah Resûlü’nün en çok yaptığı duanın, “*Allah’ım, bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru!*”² şeklinde olduğunu nakletmektedir. Bu dua, Allah Resûlü’nün Yüce Allah’tan istediği şeyler içinde en önde geleninin, dünya ve âhiret arasındaki denge olduğunu bize öğretir. Allah Resûlü hem dünya hem de âhiret iyiliği istemek suretiyle bu iki hayatın birbiri ile olan bağına anlamlı bir atıfta bulunmuştur. Daha sonra bu dua, Müslümanların namazlarında okudukları dualardan birisi olarak onların günlük ibadet hayatının ayrılmaz bir parçası hâline gelecek ve böylece müminlerin dünya ve âhiret dengesini korumalarına yönelik mânevî bir vesile sayılacaktır.

Allah Resûlü’nün öğretisinde dünya ve âhiret, birbirinin devamı olan ve birlikte kazanılan hayatlardır. İnsanlardan beklenen, hayata gözlerini açtıkları dünya ile hayata gözlerini yumduktan sonraki âhiret arasında bir denge kurmalarıdır: “*Allah’ın sana verdiğiinden (O’nun yolunda harcayarak) âhiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma!..*”³ Bu dengeyi sarsacak aşırı uçların bir tarafında tamamen maddeye dayalı olan dünyevîleşmiş bir yaşantı, diğer tarafında ise ruhbanlık denilen tamamen mistikleşmiş bir hayat bulunur. Hz. Peygamber’in kendisini ibadete adadığı için eşini ihmal eden sahâbî Osman b. Maz’un’a söylediği, “*Ey Osman! Biz (Müslümanlara)*

¹ M6835 Müslim, Zikir, 23.

² M6840 Müslim, Zikir, 26.

³ Kasas, 28/77.

*Ruhbanlık emredilmedi...*⁴ sözü, insanlardan yeme içme, uyuma ve evlenme gibi dünyevî hazları terk ederek bir ruhban hayatı sürmeleri beklenmediğini açıkça göstermektedir. Benzer şekilde onlardan Firavun⁵ ve Kârûn⁶ gibi dinî ve mânevî değerlere sırt çevirerek ölçüsüz bir şekilde dünyaya sarılmaları da istenmemektedir. Ne dünyasını âhireti için terk etmesi istenir müminden, ne de âhiretini dünyası için feda etmesi... Allah Resûlü'ne ait bir hadis olmasa da hikmetli ve özlü bir söz olan, “Hiç ölmeyecekmişsin gibi dünyanın için, yarın ölecekmişsin gibi âhiretin için çalış!” şeklindeki meşhur deyiş de dünya ve âhiret dengesini vurgular.

Hem ilk (dünya) hem de son (âhiret) hayatını kazanmanın ve iki dünya mutluluğunu elde etmenin yolu iki dünyanın birbirinin tamamlayıcısı olduğunu kavramaktan geçmektedir. Allah Resûlü bu hakikati şöyle ifade etmektedir: “*Kimin kaygısı âhiret olursa Allah onun zenginliğini kalbine yerleştirir, iki yakasını bir araya getirir ve dünya zelil bir şekilde ona gelir. Kimin kaygısı da dünya olursa Allah onun fakirliğini iki gözü arasına koyar ve onun iki yakasını bir araya getirmez; kendisine ancak onun için takdir edilen dünyalık ne ise o gelir.*”⁷

Dünya hayatı, Hz. Peygamber’in ifadesiyle, ebedî hayat olan âhirete giderken uğranılan bir uğrak mahallidir.⁸ Ancak âhiret hayatı insanın buradaki yaşantısına göre şekilleneceği için, dünya hayatı ihmale gelmeyecek kadar önemlidir. Zira insanın âhirette bulacağı şey, dünyada iken elde ettiği şeydir.⁹ İnsan, dünya hayatında kendisi için ne gibi bir hayır işlerse, âhirette Allah katında onun karşılığını bulacaktır.¹⁰

Diğer yandan dünya ve âhiret hayatı arasındaki denge, her iki hayatın da aynı derecede önemli olduğu anlamına gelmez; bilakis denge, dünyaya da âhirete de hak ettikleri ölçüde değer vermekle mümkün olur. Âhiret hayatının kalıcı, bâkî ve ölümsüz olması¹¹ onu geçici, fâni ve ölümlü olan dünya hayatından¹² daha üstün yapmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Kur’an, “*Bu dünya hayatı sadece bir eğlenceden, bir oyundan ibarettir. Âhiret yurduna (oradaki hayata) gelince, işte asıl yaşama odur. Keşke bilmiş olsalardı!*”¹³ der.

Resûl-i Ekrem, dünya ile âhiret hayatını son derece çarpıcı bir benzetme ile mukayese etmektedir: “*Vallahi, âhiretin yanında dünya(nın konumu), ancak birinizin şu (işaret) parmağını denize daldırması gibidir; (parmağının) ne (kadar su) ile döneceğine bir baksın!*”¹⁴ Şu hâlde Allah Resûlü'nün ifadesi ile, “*Cennette bir kamçı kadar yer, dünyadan ve onun içindekilerden daha hayırlıdır.*

⁴ HM26418 İbn Hanbel, VI, 226.

⁵ Tâ-Hâ, 20/49; Kasas, 28/4.

⁶ Kasas, 28/76-78.

⁷ T2465 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 30.

⁸ B6416 Buhârî, Rikâk, 3.

⁹ Necm, 53/39-42.

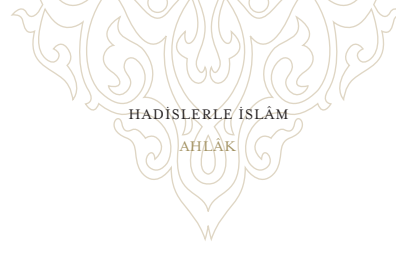
¹⁰ Müzzemmil, 73/20.

¹¹ Mü'min, 40/39.

¹² Enfâl, 8/67.

¹³ Ankebût, 29/64.

¹⁴ M7197 Müslim, Cennet, 55.

Öğleden önce ya da sonra –herhangi bir zamanda– Allah yolunda cihad için sefere çıkmak, dünyadan ve onun içindekilerden daha hayırlıdır.”¹⁵

Dünya ve âhiret arasında böyle bir ilişki olmasına rağmen, insanlardan kimileri dünya hayatını âhirete tercih ederler.¹⁶ Öldükten sonra diriltileceklerine inanmadan ömürleri sadece dünya hayatıyla sınırlıymış gibi yaşarlar,¹⁷ kendi zevk ve menfaatlerini Allah’ın rızasından üstün tutarlar,¹⁸ âhireti feda ederek dünya hayatlarını satın alırlar.¹⁹ Dünyaya karşı o kadar düşkündürler ki bin sene yaşamak isterler.²⁰ Dinlerini bir eğlence ve oyun edindikleri için dünya hayatı böyle kimseleri aldatmıştır.²¹ Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Âhiretten ise tamamen gafildirler.²² Diğer yandan kimi insanlar da âhireti ister ve bir mümin olarak ona yaraşır bir şekilde çalışırlar. İşte böyle insanların çalışmalarının karşılığı Allah katında da verilir.²³ Nitekim Resûl-i Ekrem, “Akıllı kişi, nefisini küçük gören (kendini hesaba çeken) ve ölümden sonrası için çalışandır. Âciz kişi ise, nefsinin arzularına uyan ve (bu hâline bakmadan bir de) Allah’tan (bağışlanma ve cennet) isteyen kimsedir.”²⁴ buyurarak bu gerçeğe dikkat çekmiştir.

Yüce Allah dünya ve âhiret hayatlarını bir ölçü ve denge içinde yaşayan ve “ne ticaretin ne de alışverişin kendilerini Allah’ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymadığı insanlardan” övgüyle söz eder.²⁵ Böylesi insanlar, son serlevha hadisimizde ifade edildiği gibi, Allah Resûlü’nün övgüsüne mazhar olurlar: “Kaygısı en yüksek olan insan, dünya ve âhiret işlerine önem veren mümin insandır.”²⁶

¹⁵ B6415 Buhârî, Rikâk, 2.

¹⁶ İbrâhîm, 14/3.

¹⁷ Enâm, 6/29.

¹⁸ Nisâ, 4/77.

¹⁹ Bakara, 2/86.

²⁰ Bakara, 2/96.

²¹ Arâf, 7/51.

²² Rûm, 30/7.

²³ İsrâ, 17/19.

²⁴ T2459 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 25.

²⁵ Nûr, 24/37-38.

²⁶ İM2143 İbn Mâce, Ticâret, 2.